

Tijdschrift voor Neerlandistiek in Scandinavië en ommelanden

Aart G. Broek
December 2008

DE KUS

voor Jan E. Post, Katwijk
amici mores noveris non oderis
Horatius, Satirae 1, 3, 32

Ik ben benauwd om uwentwil, mijn broeder Jónathan! Gij waart mij zeer liefelijk; uw liefde was mij wonderlijker dan liefde der vrouwen.
2 Samuël 1, 26 (Statenvertaling)

Het verdriet verstikt me, Jonatan, je was mijn broeder, en mijn beste vriend. Jouw liefde was mij dierbaar, meer dan die van vrouwen.
2 Samuël 1, 26 (Nieuwe Bijbelvertaling)

I.

Zocht jij iets anders dan ik? Woorden heb ik
Van je. Ik hoor je: ik blijf zoeken en vinden
Ligt in de lijn. Gevonden heb ik je. Woordeloos.
Alles verdween maar is gebleven. Gedragen weten.
Ik door jou en jij door mij. Even. Maandenlang.
Samen als door Hem. Voor altijd. Verdwenen.
Blijvend in mij. Woordeloos om wat werd aangereikt.
Jij gaf mij woorden. Ik gaf jou woorden die je nooit
Eerder sprak. Alles is gebleven. Jij bij mij
En ik bij jou. Tijdloos. Je verdween om te blijven.

Het geluk gaf ons vleugels, we
Zwierden en zwierven, dansten en dartelden
Als vliegers in 't Katwijkse blauw boven het strand
En de zee en de duinen, de armen koesterend
Om elkaar - zoals alleen jochies kunnen, leef-
tijdloos en zonder woorden. De schaamte
Ontraadseld en ontrafeld: vrij van vrees.

En zonder angst? Oh, ja. Ja!

Zocht jij iets anders dan ik? Zochten we niet
Beiden, jij bij mij en ik bij jou, bescherming
Voor schaamteloze kwetsbaarheid? Niets anders
Zochten we. Toch? Bewondering, mijn broeder.
Grenzeloze koestering. Onvoorwaardelijk.
Weet je nog? Zocht jij iets anders? Woorden
- als in den beginne - heb ik van je. Honderden.
Ik hoef je niet te missen. We vonden bij elkaar
Ik jou en jij mij. Als in een nieuwe schepping.
Wonderlijker. Woordeloos om de schoonheid.

II.

Ik heb duizenden woorden van je. Om je blijvend
Te horen. Ik mis je. Liefde wonderlijker. Je bent
Gebleven en verdween woordeloos. Onuitwisbaar
Bleef je. Ik hoef je niet te missen. Vinden ligt
In de lijn. Je verdween om te blijven. Ik heb
Tienduizenden woorden van je. Voor altijd je bij me
Te hebben, mijn vriend, en je nooit meer te horen.
Geen woord is hetzelfde gebleven. In de lijn? Ik heb
Honderdduizend woorden van je. Alles verdween.
Wonderlijker liefde. Meer dan die van vrouwen
Dierbaar – waardoor, mijn broeder, verdriet verstikt.

En zonder angst? Oh, nee. Nee!

De leegte als vóór de schepping: ik liet jou los.
Jij glipte uit mijn handen. In onpeilbare diepten
Verdween je. Striemende stralen. En m'n hartslag,
Mijn vriend, zwiepte naar onheilspellende hoogtes.
Zweepslagen. Slierten rauwe huid sloegen
Als tentakels om de strot en sloten het ademen af.
Verstikken. Jij liet mij los. Ik glipte uit je handen.
Onpeilbare diepten in. Als vóór de schepping.
Woordeloos van angst.

III.

Jij zocht niet iets anders dan ik. Mannen als jochies
Vrij van vrees. Jij door mij en ik door jou. Wonder-
lijker dan liefde van vrouwen. Onvoorwaardelijk, weet
Je nog? Zonder schaamte en zonder angst voor
Beschaming: 't verwerpen waar niets dan aanvaarden
Verblijft. Even. Voor altijd. Maandenlang. Vrij van vrees
En van verdriet dat verstikt:

Ah! Ja, de striemende geseling: hel-
se zweepslagen loeien in het Katwijkse blauw. Rauwe
Slierten huid strikken en knijpen ons de strot af: we
Verdwijnen in de leegte als vóór de schepping. Nee, juist
Als daarna: verbannen uit de wereld die zo wijds is.
Ja, ja! In de val, mijn vriend, grijpen we de hand de een
Van de ander, want we zijn vlakbij. In dezelfde angst
Verbonden. Ik hoor je, mijn broeder. Ik hoef je niet
Te missen. Ik heb honderdduizenden woorden van je.
Voor altijd. Ik voel je. Je verdween niet.

Toch? Verbannen weten, de een door
De ander. Verbonden in toornige wreedheid van schaamte:
Verwerpen waar eerder niets dan aanvaarden verbleef.
Houd me vast. Koester mij! Bescherm mij! Mannen
Als jochies trillend van angst. Handen grijpen de een
Naar de andere. Woorden sneden de scheiding en
Smeedden het afscheid. Handen grijpen dan mis.

IV.

Verdween je niet? Mijn vriend, we schoten stuiterend
Als strak geslagen tollers over tegels van de stoep
Waarop we speelden toen we vijf waren. Jij een jochie
Met kwikkies in je haar en ik een jochie met een pop
Slepend. En wij, mannen, wisten ons gedragen: ik
Mocht jouw kwikkies en jij mijn pop, en we smolten
Tezamen, verrukt, in de wereld die zo wijds was
Als wij beiden 'm bouwden. En het geluk, mijn broeder,
Gaf ons vleugels, we zwierden en zwierven, dansten
En dartelden als vliegers in 't Katwijkse blauw
Van het strand en de zee, de duinen, door de lucht,
De armen om elkaar geslagen - zoals alleen jochies
Kunnen, leeftijdloos en zonder woorden. We hielden
Elkaar zo stevig vast om nooit meer los te laten.
Zo veilig en vertrouwd en vol bewondering:

De kus

Druk ik op je wang. En jij op de mijne. Woordeloos.
Om die wonderbaarlijke liefde. Even. Maandenlang. In
Het Katwijkse blauw. Voor altijd. Een pracht, mijn
Broeder, als in de schepping. En wij ons gedragen wisten.
Ik door jou en jij door mij. Als door Hem. In den beginne.
Toen er nog woorden waren. Vrij van vrees. Vóór de val.

V.

'Verrà la morte e avrà i tuoi occhi'
[de dood zal komen en jouw ogen hebben]
Cesare Pavese

Woordeloos als vóór de schepping. De kwikkies
Rukte ik je uit de haren. De pop plukte je de ogen
Uit en smeed je in de modder. Schaamte knalde
Ons om de oren, sloeg ogen dicht. Niet meer geborgen
Weten. De maag krimpt ineen. Steeds weer mepten
Wij elkaar voort, dolgedraaide tollen, razend zwepend
En zwiepend. Koester mij! Jankte je. Bescherm
Mij! Gierde ik. Geen woord is gebleven. Alles verdween.
Koester mij! Bescherm mij! De zweepslagen loeiden
Door de duinen, scheurden ons uiteen, reten ons open.
En sloegen je, mijn vriend, voor altijd in mij. Aan stukken.
Mijn broeder, dierbaar, ja, oh, meer dan liefde van vrouwen
Zo dierbaar. Waar eerder niets dan aanvaarden verbleef,
Blijft het verwerpen. Uiteengereten door slagen
Van toornige wreedheid, terwijl slierten rauwe huid
Zich om de nek slingeren en strikken en verstikken.
Een kralen oog staart roerloos in 't Katwijkse
Blauw, waarin plukken piekhaar dolend dansen en dartelen.

VI.

Alles blijft. Steeds weer denk ik onze voetafdrukken
In het natte zand onder 't Katwijkse blauw. Ik meen
Ons gedragen. Alles moet zijn gebleven. Woordeloos
Ben je er. Ik heb ontelbaar veel woorden van je.
En vinden ligt in de lijn. Ik hoor je, mijn broeder.
Ik hoef je niet te missen. Jij bent er. Ik ben er. Mannen
Als jochies vrij van vrees, denk ik ons. Zo lang het
Mij is gegeven. Want weet je, we speelden samen
Op de stoep, jij – kaal als je inmiddels bent - met kwikkies
In je haar en ik – 'n stent in de kransslagader - met een pop
Slepend. Wij menen ons gedragen, mijn broeder,
Als door Hem. Ook al mist de pop de ogen en dolen
Plukken haar in het grauw. Een nieuwe schepping
Ontwerpen wij ons:

En dan wilde ik jouw kwikkies en jij wilde
Mijn pop. En dan smelten we, verrukt, in de wereld die zo
Wijds is als wij beiden in gedachten 'm duwen. Het geluk
Geeft ons vleugels. En dan zwieren en zwerven we,
Dansen en dartelen als vliegers in het Katwijkse blauw
Van het strand en de zee. En dan zwalken we door de lucht,
Armen om elkaar geslagen. En dan houden we elkaar zo
Stevig vast - veilig en vertrouwd - om nooit meer los te laten.
En dan is er de kus op je wang. Op de mijne.
Ik koester jou. Jij beschermt mij. En dan zijn er woorden
Als in den beginne. Ja. Ik hoor je
- ik hoor je?
Toch? Of? – Of bekijken zelfs de woorden niet?

VII.

Eindeloos gaf Hij ons, mannen als jochies zo vrij
Van vrees, het Katwijkse blauw. Als in den beginne.
Woorden vinden en gedragen weten. Ik door jou
En jij door mij. Wonderlijker dan liefde van vrouwen
Nam ik je mee en jij mij. Toch? Als in de schepping
Verbleven we – oh, ja! Maandenlang. Maar blijven ligt
Niet in de lijn. Meer nog verdwenen we in de val ná
Het ongerepte begin: we grijpen de hand de een
Van de ander, want wij leven in dezelfde angst voor
't Verwerpen waar eerder niets dan aanvaarden verbleef.

En dan grijpen we mis. Zelfs de woorden
Beklijven niet. Mijn vriend, alles komt om te verdwijnen
En, verdwenen, om nooit meer over leven te beschikken.
De kus smeedt het afscheid en snijdt de scheiding, waar
Door de duinen de zweepslagen loeien, die, mijn broeder,
Jou in mij voor altijd aan stukken slaan
maar, opengereten, evenzo tot een gedicht
Geheel van woorden knallen. Zó, ja, zó mag je mij verloren
Gaan. Ja. Ja! Zó verdwijnen en, verdwenen, weer
Over leven beschikken, waarin een nieuwe schepping
Schuilt. Ja! En vinden ligt in de lijn. Zelfs de woorden.

achter Leiden, 15 maart

Aart G. Broek woonde en werkte twintig jaar op Curaçao. Enkele jaren geleden kwam hij terug naar Nederland. De hernieuwde kennismaking met zijn geboorteland resulteerde in de dichtbundel *Het lichten van de jaren*, met tedere én toornige gedichten. De bundel verschijnt in 2009 bij uitgeverij In de Knipscheer, Haarlem. De cyclus 'De kus' is een voorpublicatie uit de bundel.

Broek (1954) werkt als adviseur 'diversiteit en integratie', en is de auteur van essays over de Cariben in het algemeen en de Nederlandse Antillen in het bijzonder, waaronder *Het zilt van de passaten* (2000), *De kleur van mijn eiland* (2006) en *De terreur van schaamte* (2007). Hij is bereikbaar via zijn website: www.carilexis.nl